

නිකුත් කළේ සාර්ව විචක්ෂණකා අධ්‍යයන දෙපාර්තමේන්තුව
දිනය 2024.10.11

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2024 වසර සඳහා මූල්‍ය ස්ථායීතා විවරණය නිකුත් කරයි

2023 අංක 16 දරන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු පනතේ 70(1) වැනි වගන්තිය ප්‍රකාරව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2024 වසර සඳහා සිය වාර්ෂික මූල්‍ය ස්ථායීතා විවරණය නිකුත් කළේය. මෙම ව්‍යවස්ථාපිත වාර්තාව තුළ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව පිළිබඳ තක්සේරුවක් සහ ඒ හා සම්බන්ධ අවදානම් සහ දුර්වලතා හඳුනා ගැනීම සහ ඇගයීමක් ද ඇතුළත් වේ. තවද, මහ බැංකුව සහ අනෙකුත් නියාමන ආයතන විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ද මෙහි ඇතුළත් වේ. මෙම වාර්තාව මගින් 2024 ජූනි මාසය දක්වා වූ දත්ත ආවරණය කර ඇති අතර තෝරාගත් අංශ සඳහා වඩා යාවත්කාලීන දත්ත ඇතුළත් කර ඇත. මෙම ප්‍රකාශනයේ විද්‍යුත් පිටපතක් මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය ඔස්සේ ලබා ගත හැක.

<https://www.cbsl.gov.lk/en/publications/economic-and-financial-reports/financial-system-stability-review>

2024 වසරේ මූල්‍ය ස්ථායීතා විවරණයේ සාරාංශයක් සහ මූල්‍ය ස්ථායීතාව පිළිබඳ ඉදිරි දැක්ම පහතින් දැක්වේ:

පසුගිය කාලය තුළ මුහුණ පෑ අභියෝගාත්මක සාර්වමූල්‍ය තත්ත්වයන්ගේ (Macrofinancial Conditions) බලපෑම් මධ්‍යයේ වුවද, 2024 වසරේ පළමු භාගය තුළ දී මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව පැවතුණි. සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය පද්ධතිය ස්ථායී වීම සහ ක්‍රමානුකූලව වැඩිදියුණු වූ දේශීය සාර්වමූල්‍ය තත්ත්වයන් මගින්, කුටුම්භ හා ආයතනවල ශේෂ පත්‍ර මත පීඩනය යම් ප්‍රමාණයකට ලිහිල් වූ අතර, එමගින් මූල්‍ය අංශය මුහුණ දෙන අවදානම් අඩු විය. තැන්පතු වර්ධනය¹ සාපේක්ෂව ණය වර්ධනය පසුගාමී වුවද, එය ධන අගය පරාසයක් කරා ළඟා වීමත් සමඟ මූල්‍ය අතරමැදිකරණයේ පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාව අඩු වී ස්ථාවර වීමේ ලකුණු පෙන්නුම් කළේය. උද්ධමනය සහ අවදානම් අධිමිල අඩුවීමත් සමඟ මහ බැංකුව අනුගමනය කළ ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අනුව වෙළඳපොළ පොලී අනුපාත පහත වැටීම හේතුවෙන්, පොලී අනුපාත වල පැවති විෂමතා තරමක් දුරට නිවැරදි වූ අතර එය ණය ක්‍රමානුකූලව වර්ධනය වීම සඳහා ද සහාය විය. එමෙන්ම, පුද්ගලික අංශය සඳහා මූල්‍ය සම්පත් වෙන් කිරීමේ වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින්, මූල්‍ය අංශය රාජ්‍ය අංශය වෙත වැඩි වශයෙන් නිරාවරණය වීමේ නැඹුරුව නිවැරදි වීමේ සලකුණු පෙන්නුම් කළේය. මෙම වර්ධනයන් මධ්‍යයේ පුද්ගලික අංශය ලබා ගත් ණයවලට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය දරන අනුපාතයෙහි පරතරය ක්‍රමයෙන් පුළුල් වීමත් සමඟ ණය චක්‍රය (Credit Cycle) ප්‍රසාරණ අවධිය තුළ ගමන් කළේය. මෙම වර්ධනයන් මූල්‍ය අංශයේ ස්ථායීතාව සම්බන්ධයෙන් යහපත් වුවද, පවතින සාර්වමූල්‍ය අභියෝග තවදුරටත් අවිනිශ්චිතතා මතු කළේය. ඉහළ මිල මට්ටම් සමඟ මූර්ත ආදායම අඩුවීම සහ ශුම වෙළඳපොළෙහි පැවති අවහිරතා, ණය සඳහා ඇති ඉල්ලුම සහ ණයවල ගුණාත්මකභාවය වැඩිදියුණු වීම තවදුරටත් අධාල කළේය. එමෙන්ම, වෙළඳපොළ පොලී

¹ වෙනත් සඳහනක් නොමැති විට, සියලු වර්ධන අනුපාත/සැසඳීම් වාර්ෂික පදනම මත වේ.

අනුපාතිකවල පහළ යෑමේ මන්දගාමී ස්වභාවය සහ අඩුවන නමුත් තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පවතින රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික ද මූල්‍ය අතරමැදිකරණයේ වැඩි දියුණු වීම සඳහා බාධා පැමිණවිය.

සාර්වමූල්‍ය තත්ත්වයන් වැඩි දියුණු වීමත් සමඟ, සලකා බලන කාලපරිච්ඡේදය තුළ දී මූල්‍ය වෙළඳපොළ තුළ වැඩි ස්ථායීතාවයක් පැවතුණි. ඒ අනුව, මූල්‍ය වෙළඳපොළ ආතතිය, සමස්තයක් ලෙස 2023 වසරේ අග සිට පහළ මට්ටමක පැවතුණි. කෙසේ වුවද, 2024 වසරේ දෙවන කාර්තුව මුල දී මූල්‍ය වෙළඳපොළ ආතතියෙහි යම් විචලනය වීමක් දක්නට ලැබුණි. කොටස් වෙළඳපොළ, එහි ප්‍රධාන දර්ශකවලට අනුව මිශ්‍ර කාර්යසාධනයක් පෙන්නුම් කළේය. සමස්ත කොටස් මිල දර්ශකය 2024 වසරේ මුල් මාස අට තුළ සමස්තයක් ලෙස වර්ධනය වුවද මැතිවරණ හා සම්බන්ධ අවිනිශ්චිතතා හේතුවෙන් 2024 වසරේ මැද භාගයේ පහළ යෑමේ ප්‍රවණතාවක් පෙන්නුම් කළේය. මිල දර්ශකවල විචලනය 2023 වසර අවසානයට සාපේක්ෂව ඉහළ මට්ටමක පැවතුණු අතර, ප්‍රාග්ධන වෙළඳපොළ තුළ තිරසර විදේශීය ආයෝජන ආකර්ෂණය සඳහා පවතින අභියෝග ඉස්මතු කරමින් කොටස් වෙළඳපොළෙහි විදේශීය ගලා ඒම් පහළ මට්ටමක පැවතුණි. ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය, පහළ ගිය උද්ධමන අපේක්ෂා, සාධනීය සාර්ව ආර්ථික වර්ධනය හේතුවෙන් ඇතිවූ අපේක්ෂිත අවදානම් අඩු වීම සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතා (Fiscal Consolidation) ක්‍රියාමාර්ග, රජයේ සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික පහළ යෑමට දායක වුවද වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතිකවලට සාපේක්ෂව එම අගයන් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. කෙසේ වුවද, 2024 වසරේ අගෝස්තු මාසයේ දී රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික ඉහළ යාමට පටන් ගැනුණි. සමස්තයක් ලෙස, දිගු කාලීන ඵලදා අනුපාතිකවලට සාපේක්ෂව කෙටි කාලීන ඵලදා අනුපාතික වඩා වැඩි අගයකින් පහළ යෑම හේතුවෙන් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ඵලදා වක්‍රය 2023 වසර තුළ බොහෝ දුරට පැවති ප්‍රතිලෝම ආකාර ඵලදා වක්‍රයකට (Inverted Yield Curve) සාපේක්ෂව යළි සාමාන්‍ය තත්ත්වයට පත්විය. රජයේ සුරැකුම්පත් සඳහා වන ද්විතීයික වෙළඳපොළ අඩු ද්‍රවශීලතාවයකින් යුතුව ක්‍රියාත්මක වූ අතර, පහළ යන ඵලදා අනුපාතික හේතුවෙන් විදේශීය ආයෝජකයින්ගේ ඉල්ලුම පහත වැටුණි. එමෙන්ම, විදේශ ප්‍රේෂණ, සංචාරක ආදායම සහ අපනයන පරිවර්තන ආදී ඉහළ ගිය විදේශ මුදල් ගලා ඒම් හේතුවෙන් 2024 වසරේ මුල් මාස අට තුළ දී ශ්‍රී ලංකා රුපියල එ.ජ. ඩොලරයට සාපේක්ෂව දේශීය විදේශ විනිමය වෙළඳපොළ තුළ අතිප්‍රමාණය විය. කෙසේ වුවද, ඉහළ ගිය විදේශ විනිමය ඉල්ලුම මධ්‍යයේ රුපියල අතිප්‍රමාණය වන වේගය 2024 වසරේ මුල් මාස හතරට පසුව තරමක් දුරට අඩු විය. විදේශ විනිමය ඉල්ලුම් සහ සැපයුම් තත්ත්වයන් තුළ අයහපත් ප්‍රවණතා ඇති වුවහොත්, එය රුපියල අතිප්‍රමාණය වන වේගය අඩු වීමේ ප්‍රවණතාව තවදුරටත් වැඩි විය හැකිය. ශ්‍රී ලංකාව තුළ ඇති දේශීය සහ විදේශීය බැංකු අතර පැවැති ද්‍රවශීලතාවෙහි අසමමිතික තත්ත්වයන් පහව යෑමත් සමඟම විශේෂයෙන් 2024 වසරේ දෙවන කාර්තුවේ දී, දේශීය මුදල් වෙළඳපොළෙහි ද්‍රවශීලතා තත්ත්වය වැඩි දියුණු විය. ඊට අමතරව, බර්ත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය (Average Weighted Call Money Rate), නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරිඩෝවේ පහළ සීමාවට ආසන්නව පැවතුණි. එය දේශීය මුදල් වෙළඳපොළ තුළ පැවති ද්‍රවශීලතා තත්ත්වවල වැඩි දියුණුවීම පෙන්නුම් කළ අතර මූල්‍ය අංශය තුළ වඩා හිතකර ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයක් ඇති වීමට හේතු විය.

සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් යහපත් වීම මධ්‍යයේ, බැංකු අංශයේ ප්‍රධාන මූල්‍ය සාධනීය දර්ශක වන ණයවල ගුණාත්මකභාවය, ද්‍රවශීලතාවය සහ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාව මගින් පිළිබිඹු වන පරිදි, මූල්‍ය ආයතනවල ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව 2024 වසරේ පළමු භාගය තුළ ක්‍රමයෙන් වැඩිදියුණු විය. කෙසේ වුවද, අක්‍රීය ණය අනුපාතය, පවතින අඛණ්ඩ අභියෝග ඉස්මතු කරමින් තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පැවතුන ද, අක්‍රීය ණය සඳහා වෙන්කිරීම් අනුපාතය වැඩිදියුණු විය. වෙළඳපොළ පොලී අනුපාත පහත වැටීම සහ දේශීය ඉල්ලුම ක්‍රමයෙන්

ඉහළ යෑම මධ්‍යයේ, බැංකු අංශය විසින් සැපයූ ණයවල වර්ධනය ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කළේය. මෙම ණය වර්ධනය සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පුද්ගලික අංශය වෙත ලබා දුන් ණයවල වර්ධනය හේතු වූ අතර ප්‍රධාන රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් බැංකු අංශය වෙතින් ලබාගත් ඇතැම් ණය පහසුකම් මධ්‍යම රජය විසින් අවශෝෂණය කර ගැනීම හේතුවෙන් රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් බැංකු අංශය මත යැපීම පහත වැටුණි. කෙසේ වුවද, අනෙකුත් වෙළඳපොළ පොලී අනුපාතවලට සාපේක්ෂව ඉහළ මට්ටමක පැවති රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ඵලදා අනුපාතික හේතුවෙන් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල වැඩි වශයෙන් ආයෝජන කිරීම සඳහා බැංකු පෙළඹීමත් සමඟ බැංකු අංශය සමස්තයක් ලෙස රාජ්‍ය අංශය වෙත නිරාවරණය වීම අඛණ්ඩව වැඩි විය. මෙය බැංකු අංශය සතු උසස් තත්ත්වයේ ද්‍රවශීල වත්කම් ගොඩනැගීමට සහාය වූ අතර, එය මෙම අංශයේ රුපියල් ද්‍රවශීලතාවය ඉහළ යාමට ද දායක විය. මීට අමතරව, බැංකු අංශය විසින් විදේශ රටවල මූල්‍ය ආයතන සමඟ සැලකිය යුතු අරමුදල් ප්‍රමාණයක් පවත්වාගෙන ගිය අතර, එය බැංකුවල විවක්ෂණශීලී විදේශ මුදල් ද්‍රවශීලතා කළමනාකරණය පෙන්නුම් කරයි. ශුද්ධ පොලී ආදායම වැඩිවීම මගින් බැංකු අංශයේ ලාභදායීත්වය ද සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිදියුණු විය. තැන්පතු අනුපාතික ණය අනුපාතිකවලට වඩා වැඩි වේගයකින් පහළ යාමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇති වූ පොලී වියදම්වල කැපී පෙනෙන පහත වැටීම මෙම ශුද්ධ පොලී ආදායම වැඩිවීම සඳහා හේතු විය. එමගින් බැංකු අංශය තුළ ණය පොලී අනුපාතික පහළ යෑමේ මන්දගාමී බව ඉස්මතු කරයි. බැංකු අංශයේ සැලකිය යුතු අරමුදල් ප්‍රමාණයක් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීමත් සමඟ ඇති වූ ඉහළ ලාභදායීත්වයත්, ණයකර නිකුතුව හරහා දෙවන මට්ටමේ ප්‍රාග්ධනය රැස් කිරීමත්, මෙම අංශයේ ප්‍රාග්ධන මට්ටම් වැඩිදියුණු වීමට දායක විය. මීට අමතරව, බැංකු අංශයේ අන්තර්සම්බන්ධතාවය (Interconnectedness) සලකා බලන කල, එම අංශයේ සමස්ත වත්කම් වලට සාපේක්ෂව අන්තර් බැංකු නිරාවරණ අඩු මට්ටමක පැවතිය ද, 2024 වසරේ පළමුවන කාර්තුව වන විට එම නිරාවරණවල වැඩි වීමක් දක්නට ලැබුණු අතර, අන්තර් බැංකු ජාලයේ සංස්පර්ෂණ අවදානම (Contagion Risk) මධ්‍යස්ථ බව නිරීක්ෂණය විය.

යහපත් සාර්වමූල්‍ය තත්ත්වයන්ගෙන් සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය අංශයට ඇති බලපෑම ඉස්මතු කරමින් මුදල් සමාගම් අංශය සහ රක්ෂණ අංශය, බැංකු අංශයට අනුරූප කාර්යසාධනයක් පෙන්නුම් කළේය. ඒ අනුව, වාහන කල්බදු ව්‍යාපාර අවස්ථා සීමිත වුව ද, මුදල් සමාගම් අංශය ද ඉහළ කාර්යසාධනයක් වාර්තා කළේය. මෙම අංශයේ වත්කම්වල ප්‍රමාණය සහ ගුණාත්මකභාවය ඉහළ ගිය අතර රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන ඉහළ යෑම හේතුවෙන් ද්‍රවශීල වත්කම් ප්‍රමාණය ද වැඩි විය. මේ අතර, බැංකු අංශයේ මෙන්ම පොලී පිරිවැය අඩුවීම හේතුවෙන් මුදල් සමාගම් අංශයේ ලාභය ඉහළ ගිය අතර ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතා මට්ටම ද ඉහළ ගියේය. එලෙසම, රක්ෂණ අංශය ද මෙම කාල සීමාව තුළ දී එහි දළ ලියාහළ වාරිකවල වැඩිවීම තුළින් පිළිබිඹු වූ පරිදි වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේය. තවද, දිගුකාලීන රක්ෂණ අංශය රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්වල ආයෝජන සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යෑම හේතුවෙන් සමස්ත රක්ෂණ අංශයෙහි වත්කම්වල කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් වාර්තා විය. රක්ෂණ අංශය ඉහළ ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාවක් සමඟින් ලාභදායීත්වයේ වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. ඒ අනුව, පොලී අනුපාතිකවල සිදු වූ වෙනස් වීම් සහ රජයේ සුරැකුම්පත්වල අඛණ්ඩව ආයෝජනය කිරීම බැංකු, මුදල් සමාගම්, සහ රක්ෂණ අංශ යථාතත්ත්වයට පත්වීම, ස්ථායීවීම, සහ ක්‍රමානුකූල වර්ධනය වීම සඳහා විශේෂයෙන් දායක විය.

මූල්‍ය සේවා ලබා ගන්නා ප්‍රධාන අංශ වන කුටුම්භ සහ ආයතනික අංශවල සිදු වූ වර්ධනයන් සලකා බලන කල, 2024 වසරේ මුල් භාගයේ දී, එම අංශ ලබා ගත් ණයවල වර්ධනයක් වාර්තා විය. සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් වැඩි දියුණු වෙමින් පවතින පසුබිමක, එම අංශ වෙතින් මූල්‍ය සේවා වෙත පවතින ඉල්ලුම ඉහළ

යෑම, මෙමගින් පිළිබිඹු කෙරේ. කෙසේ වුවද, තව දුරටත් ණය වර්ධනය සඳහා පවතින හැකියාව පිළිබිඹු කරමින්, මෙම දෙඅංශයෙහිම 2024 වසරේ මුල් භාගයේ දී වාර්තා කළ ණය ප්‍රමාණය, 2022 වසරේ මුල් භාගයේ දී වාර්තා කළ ණය ප්‍රමාණයට වඩා පහළ මට්ටමක පැවතුණි². ණය වර්ධනය සඳහා, පොලී අනුපාත පහළ යෑම සහ පවතින අඩු උද්ධමන තත්ත්වය දායක වුවද, පහළ මට්ටමක පවතින මූර්ත ආදායම සහ බදු සංශෝධන එම වර්ධනය අඩාල වීම සඳහා හේතු විය. මේ අතර, අක්‍රීය ණය අනුපාතය³ මගින් පිළිබිඹු වූ පරිදි, කුටුම්භ අංශයේ ණයවල ගුණාත්මකභාවය සුළු වශයෙන් වර්ධනය වුවද, අක්‍රීය ණය අනුපාතය තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. විශේෂයෙන්ම, බැංකු අංශයට සාපේක්ෂව ඉහළ අක්‍රීය ණය ප්‍රමාණයක් සහිත බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අංශය තුළ මෙම ඉහළ අක්‍රීය ණය අනුපාතය නිරීක්ෂණය විය. කෙසේ වුවද, සාර්වමූල්‍ය තත්ත්වයන් ක්‍රමිකව වැඩි දියුණු වීම මධ්‍යයේ වුවද, මූල්‍ය ආයතනයන්හි ණයවල ගුණාත්මකභාවය පවත්වා ගැනීමේ දී පවතින අභියෝගාත්මක තත්ත්වයන් පිළිබිඹු කරමින් ආයතනික අංශයේ අක්‍රීය ණය අනුපාතය තව දුරටත් පිරිහීමට ලක් විය. තවද, සලකා බලනු ලැබූ කාල සීමාව තුළ දී, මූල්‍ය නොවන සමාගම් අංශය⁴ ද ඉහළ ආදායමක් සහ ලාභදායීත්වයක් සමඟින් වැඩි කාර්යසාධනයක් වාර්තා කළේය. වෙළඳපොළ පොලී අනුපාත පහළ යෑම, මෙම අංශයෙහි මූල්‍ය වියදම් කෙරෙහි සැලකිය යුතු සාධනීය බලපෑමක් ඇති කළ අතර, එමගින් මෙම අංශයේ ලාභදායීත්වය ද ඉහළ ගියේය. තවද, ඉහළ ලාභදායීත්වය, මෙම අංශයේ සමස්ත ණයවල ගුණාත්මකභාවයෙහි සැලකිය යුතු ඉහළ යෑම සඳහා මග පාදන ලද අතරම, එමගින් කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළේ ලැයිස්තුගත මූල්‍ය නොවන ආයතන තුළින් පැන නැගෙන ණය අවදානමෙහි ලිහිල් වීමක් ද පිළිබිඹු විය හැකිය. සලකා බලනු ලැබූ කාල සීමාව තුළ දී ආර්ථිකය යථාතත්ත්වයට පත්වීමෙහි ප්‍රතිලාභ ලබමින්, මෙම අංශයේ කාර්යසාධනය මූල්‍ය ආයතනවල ඔරොත්තුදීමේ හැකියාව ඉහළ නැංවීම සඳහා දායක විය. තවද, අත්පත් කරගත් මෙම කාර්යසාධනය, සාර්වමූල්‍ය තත්ත්වයන් තවදුරටත් යථාතත්ත්වයට පත්වන පසුබිමක් තුළ ඉදිරියටත් පවත්වාගෙන යෑම මූල්‍ය අංශයේ ස්ථාවරත්වය අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීමෙහිලා වැදගත් වේ.

ආර්ථිකයෙහි සහ මූල්‍ය පද්ධතියෙහි වර්ධනයන් සමස්තයක් ලෙස සම්පව අධ්‍යයනය කිරීමෙන් අනතුරුව, මහ බැංකුව විසින් මූල්‍ය ස්ථායීතාව සහ මූල්‍ය පද්ධතියේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව සහතික කිරීම අරමුණු කර ගනිමින් සුදුසු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා පියවර ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ පවතින සාර්ව විචක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති තව දුරටත් බලගන්වන ලදී. මූල්‍ය අතරමැදිකරණය කෙරෙහි අවම බලපෑමක් සිදුවන පරිදි, 2030 වසර තෙක් පූර්ණ දියත් කිරීම සඳහා වසර 6ක කාලයක් ලබා දෙමින්, රාජ්‍ය සංස්ථාවල නිරාවරණයන් සඳහා ද බලාත්මක වන පරිදි, බලපත්‍රලාභී බැංකුවල විශාල ගනුදෙනු නිරාවරණය වීම් සඳහා වන සීමා ශක්තිමත් කරන ලදී. තවද, මුදල් සමාගම් වල ගනුදෙනු නිරාවරණය වීම් සඳහා වන සීමා ද ශක්තිමත් කරන ලදී. දේශීය ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණ ක්‍රියාවලියේ දී මෙන්ම ව්‍යාකූල ආර්ථික තත්ත්වයන් තුළ දීද, බැංකු අංශයේ ඔරොත්තු දීමේ හැකියාව පවත්වා ගැනීමේ දී වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කළ ප්‍රාග්ධන සංරක්ෂණ ස්ථාවරත්වකය (Capital Conservation Buffer) සහ පද්ධතිමය වශයෙන් වැදගත් දේශීය බැංකු සඳහා වන ප්‍රාග්ධන අධිභාරයන් (Capital Surcharge) වැනි අතිරේක ස්ථාවරත්වක සහ වාහන ණය සඳහා වටිනාකම මත

² ණය ප්‍රමාණය තුළ විනිමය අනුපාතිකයෙහි විචලනයන් වල බලපෑම ද අඩංගු වේ.
³ ශ්‍රී ලංකා ණය තොරතුරු කාර්යාංශයෙන් ලබාගත් කුටුම්භ සහ ආයතනික ණය සම්බන්ධ තොරතුරු මත පදනම්ව, එම අංශයන් සඳහා ලබා දුන් ණය පහසුකම් අතරින් දින 90 ඉක්මවූ ණය, අක්‍රීය ණය ලෙස සලකනු ලබයි. එබැවින්, මෙම වර්ගීකරණය, මූල්‍ය ආයතන සඳහා වන අක්‍රීය ණය සමඟ සෘජුව සැසඳිය නොහැකිය.
⁴ කොළඹ කොටස් වෙළඳපොළෙන් ලබාගත් මූල්‍ය තොරතුරු, මූල්‍ය නොවන සමාගම් අංශය හා සම්බන්ධ මූල්‍ය කාර්යසාධනය සහ අවදානම් ඇගයීම සඳහා කාලෝචිත දර්ශකයක් ලෙස යොදා ගනු ලබයි.

අනුපාතය සඳහා වන සීමා ද මහ බැංකුව විසින් නොවෙනස්ව පවත්වා ගෙන යනු ලැබේ. ආර්ථික ප්‍රතිසාධන ක්‍රියාවලියට සහාය වීම සඳහා, විවිධ අභියෝගයන්ට මුහුණපා ඇති මූලික ශක්‍යතාවක් සහිත ව්‍යාපාරවලට උපකාර කිරීම සඳහා බලපත්‍රලාභී බැංකු තුළ ව්‍යාපාර යළි පණගැන්වීමේ ඒකක පිහිටුවීම සඳහා ද මහ බැංකුව විසින් මාර්ගෝපදේශ නිකුත් කරන ලදී. තවද, 2024 අංක 24 දරන බැංකු (සංශෝධන) පනත බලාත්මක කිරීම ඇතුළු ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ විස්තීරණ ණය පහසුකම යටතේ වන බැංකු අංශයට අදාළ ව්‍යුහාත්මක මිනුම්දඬු සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව අඛණ්ඩව කටයුතු කරන ලදී. මීට අමතරව, ප්‍රාග්ධන සහ විදේශ විනිමය හිඟතා මග හරවා ගැනීමට ප්‍රධාන බැංකු 9ක් සඳහා පෙරදැක්මක් සකස් කරන ලද අතර, පුද්ගලික බැංකුවල ප්‍රතිප්‍රාග්ධන සැලසුම් සමාලෝචනය ද අඛණ්ඩව සිදු කරන ලදී. සාර්ව විචක්ෂණ සහ ක්ෂුද්‍ර විචක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මෙන්ම ගෙවීම් සහ පියවීම්, මූල්‍ය සාක්ෂරතාව, මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණය සහ මූල්‍ය අන්තර්ගතභාවය, මූල්‍ය ආයතන නිරාකරණය, ආයතනික යහපාලනය සහ මුදල් විශුද්ධීකරණය වැළැක්වීම හා ක්‍රස්තොදයට අරමුදල් සැපයීම වැළැක්වීම ආදී අංශ ගණනාවකට අදාළව, මහ බැංකුව විසින් විවිධ ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලදී. ඉදිරියේ දී, මහ බැංකුව විසින් පද්ධති අවදානම යුහුසුළුව අධීක්ෂණය කිරීම මෙන්ම මූල්‍ය ස්ථායීතාව අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීමට සහ මතුපිය හැකි අවදානම් මග හරවා ගැනීම සඳහා සුදුසු සාර්ව විචක්ෂණ සහ ක්ෂුද්‍ර විචක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති නොපමාව ක්‍රියාත්මක කරනු ඇත.

මූල්‍ය ස්ථායීතාව පිළිබඳ ඉදිරි දැක්ම

අභියෝග මධ්‍යයේ වුවද, ආර්ථිකය තව දුරටත් වර්ධනය වෙමින් ස්ථායී වීමත් සමඟ, වත්කම්වල ගුණාත්මකභාවයෙහි අපේක්ෂිත වර්ධනයත් සහ විචක්ෂණශීලී ලෙස අවදානම් කළමනාකරණය කරමින් ප්‍රාග්ධන ස්වාරක්ෂක ගොඩ නැගීමත් සමඟ ඉදිරියේ දී මූල්‍ය පද්ධතියෙහි යහපත් කාර්යසාධනයක් අපේක්ෂා කළ හැකිය. පෙර නොවූ විරූ ආර්ථික අර්බුදයෙහි දැඩි අහිතකර බලපෑම්, ආර්ථිකය තුළ සාර්වමූල්‍ය අසමතුලිතතා මතු කළද, විචක්ෂණශීලී ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සහ ප්‍රතිසංස්කරණ මෙන්ම වර්ධනාත්මක ප්‍රතිචාර තුළින් එම අසමතුලිතතා ක්‍රමයෙන් මග හැරෙමින් පවතින අතර, එමගින් මූල්‍ය පද්ධතියෙහි ස්ථායීතාවට ද සහාය ලබා දෙනු ඇත. එබැවින්, ආර්ථික අර්බුදයෙහි බලපෑම් කළමනාකරණය කරගනිමින්, මූල්‍ය අංශය මේ වන විට අත්පත් කරගෙන ඇති ප්‍රගතිය ප්‍රශංසනීය වුවද, මූල්‍ය ස්ථායීතාව සහතික කිරීම සඳහා මූල්‍ය අංශය මධ්‍ය කාලීනව හා දිගු කාලීනව කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය වේ.

ස්ථාවර මිල මට්ටම් පවතින පසුබිමක, ආර්ථිකයෙහි අපේක්ෂිත වර්ධනයත් සමඟ මූල්‍ය අතරමැදිකරණය වැඩි දියුණු වෙමින් මූල්‍ය සේවා සඳහා වූ ඉල්ලුම ඉහළ යනු ඇත. කෙසේවුවද, ණය වර්ධනය පුද්ගලික අංශය වෙත යොමු වීමත් සමඟ ඉහළ අක්‍රීය ණය අනුපාත සහ විශාල ගනුදෙනු නිරාවරණය වීම් සඳහා සීමා සහිත තත්ත්වයක් තුළ මූල්‍ය ආයතන ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණාත්මකතාව හා ණයවල ගුණාත්මකභාවය කෙරෙහි ඇති විශ්වාසය හැකි පීඩන කළමනාකරණය කර ගැනීම පිළිබඳව අවදානය යොමු කළ යුතුවේ. තවද, තැන්පතු පොලී අනුපාත අඩුවීම මධ්‍යයේ අරමුදල් රැස් කිරීම අභියෝගාත්මක විය හැකි අතරම, ණය පොලී අනුපාත පහළ යෑම සඳහා පවතින අඛණ්ඩ පීඩනය හේතුවෙන් මූල්‍ය ආයතනවල ශුද්ධ පොලී අදායම අඩුවිය හැකි අතර එමගින් ඒවායේ ලාභදායීත්වයට බලපෑමක් ඇති කරනු ඇත. මීට අමතරව, මෑත කාලීනව ඉහළ ප්‍රතිලාභ සඳහා හේතු වූ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත්ද ඇතුළුව මූල්‍ය ආයතනවල රාජ්‍ය අංශයට ඇති ඉහළ නිරාවරණය ද ක්‍රමානුකූලව අඩුවනු ඇත. සීමා කරන ලද ආනයන ඉල්ලුම සහ ඇතැම් ස්වෛරීත්ව ණය ගෙවීම් පමා කිරීම හේතුවෙන් විදේශ අංශයේ සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය අංශයේ ඇති වූ අසමතුලිතතා තවදුරටත් යථාතත්වයට පත් කිරීම මූල්‍ය පද්ධතියේ

ස්ථායීතාව සහතික කරමින් ප්‍රවේශයෙන් සිදු කළ යුතුවේ. කෙසේවුවද, විදේශ ණය ප්‍රතිව්‍යුහගතකරණය අවසන් කිරීම තුළින් විදේශ අංශයේ මූල්‍ය සම්පත් වෙත විවක්ෂණශීලීව ප්‍රවේශ වීම සඳහා ඉඩ ලැබෙනු ඇත. ඒ අනුව, හිතකර පදනම් බලපෑමේ සහාය ඇතිව සාර්වමූල්‍ය තත්ත්වයන් යථාතත්ත්වයට පත්වීම තුළින් ලැබූ ප්‍රතිලාභ අඩුවීමත් සමඟ අභියෝගාත්මක තත්ත්වයන් තවදුරටත් පවතිනු ඇත.

මෙවැනි පසුබිමක් තුළ, රාජ්‍ය මූල්‍ය ඒකාග්‍රතාව පවත්වා ගැනීම, විදේශ අංශයේ ඉල්ලුම යථාතත්ත්වයට පත් වීමත් සමඟ එහි පවතින අසමතුලිතතා කාර්යක්ෂමව කළමනාකරණය කිරීම මෙන්ම ස්ථාවර සහ අඩු මිල මට්ටම් සමඟ ආර්ථික වර්ධනයට හිතකර වූ පරිසරයක් පැවතීම වැනි සාර්ව මූල්‍ය සාධක ගණනාවක් මත මෙම ඉදිරි දැක්ම යථාර්තයක් බවට පත් වීම රඳා පවතියි. තවද, ණය වක්‍රයේ ප්‍රසාරණ අවධිය තුළ දී අවදානම් ගැනීම සඳහා වැඩි නැඹුරුවක් පැවතීම මගින් මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ දුර්වලතා ගොඩ නැගීමේ හැකියාව ඉහළ නංවනු ඇති අතර මෙමගින් මූල්‍ය අංශය තුළ මතුවන අවදානම් පූර්වෝපායික ලෙස කළමනාකරණය කිරීමේ අඛණ්ඩ අවශ්‍යතාව ඉස්මතු කෙරේ. එබැවින්, ශ්‍රී ලංකාවේ සාර්ව විවක්ෂණ අධිකාරිය ලෙස මහ බැංකුව, මූල්‍ය පද්ධති අධීක්ෂණ කමිටුව, මූල්‍ය පද්ධතිය තුළ ගොඩ නැගිය හැකි පද්ධතිමය අවදානම් ඇගයීම හා එවැනි අවදානම් අවම කිරීම සඳහා සාර්ව විවක්ෂණ ප්‍රතිපත්ති යෝජනා කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරනු ඇත. තවද, මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථායීතාව තිරසරව පවත්වා ගැනීම සඳහා කාලෝචිත මෙන්ම නිසි අනුපිලිවෙලින් යුතු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග සහ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සියලු පාර්ශවකරුවන් කැපවීමෙන් කටයුතු කළ යුතුවේ.